

Nr 373.

Av fröken Hesselgren, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 274, angående lönereglering för lärarpersonalen vid folkhögskolor m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 274 angående lönereglering för folkhögskolorna fastställes de ordinarie ämneslärarnas undervisningsskyldighet till 24—28 veckotimmar. Därvid synes man knappast ha tagit tillräcklig hänsyn till att den svenska folkhögskolan ingalunda är en enhetlig typ utan tvärtom bedriver sin verksamhet i skilda former och under skilda förutsättningar. Denna olikformighet, rörlighet och smidighet hos den svenska folkhögskolan torde få betraktas som en av dess största tillgångar.

Det finns sålunda folkhögskolor, där man med hänsyn till elevmaterialet företrädesvis lägger an på undervisning i elementära ämnen i form av lektioner, till grund för vilka bestämda läroböcker läggas. För denna typ torde den i förslaget fastställda undervisningsskyldigheten få anses rimlig. Men det finns också sådana folkhögskolor, som besökas av elever i mera mogen ålder, som i allmänhet deltagit flitigt i det fria och frivilliga folkbildningsarbetet och uppsöka skolan med relativt goda förkunskaper i syfte att förkovra dessa. Här måste enligt sakens natur undervisningen läggas på ett helt annat plan och består företrädesvis i föreläsningar, ofta i aktuella frågor, som sålunda år från år kräva förnyat studium från föreläsarnas sida. Det säger sig självt, att exempelvis en lärare, som skall föreläsa om aktuella ekonomiska eller näringsgeografiska frågor, måste, om hans föreläsning skall bli till innehållet av något värde och till formen njutbar, mycket omsorgsfullt bereda sig. Att under sådana förhållanden vid skolor av denna typ kräva 24—28 veckotimmars tjänstgöring synes vara orimligt. Resultatet måste ofelbart bli, att kvaliteten blir lidande och att den allmänna nivån sjunker. Med det krav, som löneregleringsförslaget förutsätter, skulle dessa skolor se sig nödsakade att antingen helt upphöra med sin verksamhet eller också läggas om till det elementära planet. Det sistnämnda skulle innebära att det icke funnes några folkhögskolor för elever av ovan antydda kategori. Enligt min mening skulle detta betyda en icke oväsentlig förlust för den allmänna folkbildningen och dess betydelse för vårt demokratiska samhällsskick.

Därtill kommer, att det tillhört den svenska folkhögskolans traditioner att i många fall icke enbart bedriva sin verksamhet inom skolans slutna område utan även aktivt deltaga i folkbildningsarbetet utåt. Även här skulle den utsträckta undervisningsskyldigheten i många fall innebära ett oöverstigligt hinder för fullföljandet av denna verksamhet.

Med stöd av vad som ovan anförts får undertecknad hemställa,

att till stadgandet om undervisningsskyldigheten i löneregleringsförslaget fogas följande klausul:

”dock bör, då särskilda omständigheter föreligga, som göra undervisningen mera betungande, och efter prövning av kungl. skolöverstyrelsen dispens kunna beviljas i den utsträckning skolöverstyrelsen finner skäligt”.

Stockholm den 26 maj 1942.

Kerstin Hesselgren.